

Podatek od stakingu w Polsce? Organy podatkowe kontra sądy administracyjne

15.04.2025 Dominika Florek

Podatek od stakingu w Polsce? Organy podatkowe kontra sądy administracyjne

Dominika Florek

redaktor Bankier.pl

Czy staking kryptowalut trzeba rozliczać w PIT? Fiskus mówi: tak. Sądy – wręcz przeciwnie. Rozbieżności w interpretacjach podatkowych dotyczą tysięcy inwestorów. Zobacz, co orzekają sądy i jak wygląda opodatkowanie stakingu w Niemczech, Francji czy Stanach Zjednoczonych.

foto: chayanuphol / Shutterstock

Rozwój infrastruktury blockchain oraz popularyzacja kryptowalut znacząco zwiększyły zainteresowanie organów podatkowych mechanizmami generowania dochodu w zdecentralizowanych sieciach. Jednym z najczęstszych analizowanych zagadnień pozostaje opodatkowanie dochodów uzyskiwanych w ramach stakingu, typowego dla konsensusu proof-of-stake.

Czym jest staking kryptowalut?

– Staking kryptowalut to proces polegający na czasowym zablokowaniu cyfrowych aktywów w portfelu lub puli stakingowej w celu uczestnictwa w walidacji transakcji i utrzymania integralności sieci blockchain opartych na mechanizmie konsensusu proof-of-stake. W przeciwieństwie do tradycyjnego wydobywania kryptowalut (miningu) w systemach proof-of-work (PoW), staking nie wymaga energochłonnego sprzętu komputerowego, lecz opiera się na ekonomicznym zaangażowaniu uczestników poprzez deponowanie własnych środków – wyjaśnia Robert Nogacki, radca prawny, partner zarządzający w Kancelarii Prawnej Skarbiec.

Jak podkreśla ekspert, mechanizm ten pełni podwójną funkcję: z jednej strony zabezpiecza sieć przed atakami, z drugiej – dystrybuje nowo tworzone tokeny jako nagrody dla aktywnych uczestników. Jak wskazują analizy Kriptomat, staking przypomina inwestycję w obligacje skarbowe, gdzie zablokowany kapitał generuje pasywny dochód w formie cyfrowych odsetek, przy zachowaniu pełnego prawa własności do zdeponowanych aktywów.

Podstawą stakingu jest algorytm konsensusu PoS, który zastąpił tradycyjny model PoW w wielu współczesnych blockchainach takich jak Ethereum 2.0, Cardano czy Solana. W systemie PoS prawdopodobieństwo wyboru węzła walidacyjnego jest proporcjonalne do wartości i czasu zablokowanego stake'u, eliminując konieczność konkurencji obliczeniowej charakterystycznej dla systemów opartych o PoW.

Reklama

Fiskus vs. podatnik. Kiedy powstaje przychód?

Radca prawny wyjaśnia problem na przykładzie sporu między polskimi organami podatkowymi a sądami administracyjnymi dotyczącego momentu uznania przychodu oraz metody wyceny nagród stakingowych. Sytuacja ta jest na tyle problematyczna, że w codziennej działalności przedsiębiorcom nie sposób funkcjonować bez doradcy podatkowego. Porównujemy także stanowisko Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z rozwiązaniami przyjętymi w innych jurysdykcjach, uwzględniając najnowsze tendencje w regulacjach Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych, podzielił Robert Nogacki.

– W niekorzystnych dla podatników interpretacjach indywidualnych Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej przyjmuje niedopuszczalną na gruncie prawa podatkowego wykładnię rozszerzającą, kwalifikując walutę wirtualną, jako prawo majątkowe podlegające opodatkowaniu na podstawie art. 18 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych Fiskus twierdzi jednocześnie, że wysokość przychodu powinna być z kolei ustalona „na podstawie cen rynkowych stosowanych w obrocie rzeczami lub prawami tego samego rodzaju i gatunku, z uwzględnieniem w szczególności ich stanu i stopnia zużycia oraz czasu i miejsca ich uzyskania” – komentuje ekspert oraz podkreśla, że wszystkie wydane interpretacje ograniczają się jedynie do tak lakonicznej argumentacji.

Sądy po stronie podatników

Stanowisko fiskusa jest jednak konsekwentnie kwestionowane przez wojewódzkie sądy administracyjne. W ocenie sądów, art. 17 ust. 1f ustawy o PIT jasno określa, że dochód z kryptowalut podlega opodatkowaniu wyłącznie w momencie ich odpłatnego zbycia, a nie w chwili ich nabycia (czyli np. uzyskania nagrody stakingowej). Zgodnie z przywołanym artykułem – przez odpłatne zbycie rozumie się wymanie waluty wirtualnej na „prawny środek płatniczy, towar, usługę, inne prawo majątkowe, regulowanie innych zobowiązań walutą wirtualną. Sądy podkreślają, że nie można rozszerzać zakresu opodatkowania ponad to, co wynika wprost z ustawy. Przykładowo, WSA w Warszawie w wyroku z 21 marca 2024 r. (III SA/Wa 179/24) wskazał, że przyjęcie interpretacji fiskusa prowadziłoby do arbitralnego ustalania zobowiązania podatkowego i łamania zasady określoności prawa podatkowego. Argumentacja sądów zyskuje dodatkowe oparcie w fundamentalnej zasadzie określoności prawa podatkowego, według której elementy konstrukcyjne podatku, w tym zasady ustalania podstawy opodatkowania, muszą jednoznacznie wynikać z przepisów rangi ustawowej. Brak metodologii wyceny pozyskanej waluty wirtualnej w ustawie stanowi zatem istotną przeszkodę dla uznania takiego zdarzenia za opodatkowane – komentuje Robert Nogacki, partner zarządzający w Kancelarii Prawnej Skarbiec.

„Ustawa podatkowa nie daje odpowiedzi”

Zdaniem radcy prawnego, ustawa podatkowa nie daje bowiem odpowiedzi na to, w jaki sposób należałoby dokonywać rozliczanie kryptowalut – czyli w tym przypadku obliczyć przychód z tytułu uzyskania waluty wirtualnej, a to także musi prowadzić do wniosku o braku możliwości jej opodatkowania. „podatnik, zwłaszcza w przypadku zobowiązań podatkowych powstających w wyniku zdarzenia, z którym ustawa wiąże powstanie takiego zobowiązania (...) musi natomiast znać zasady ustalania podstawy opodatkowania i zasady te powinny wynikać z ustawy podatkowej. Jeżeli podatnik dokonuje czynności, które są prawie dozwolone i czynności te mogą skutkować powstaniem zobowiązania podatkowego, to do ustawodawcy należy określenie w ustawie wszystkich istotnych elementów konstrukcyjnych podatku umożliwiających obliczenie wysokości zobowiązania, a nie przybliżonej wysokości zobowiązania. Przyjęcie za prawidłową tezę organu interpretacyjnego o konieczności uwzględnienia w podstawie opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych przychodów wartości z uzyskanych tokenów stakingowych prowadziłoby zatem do arbitralności ustalania wysokości tego zobowiązania przez organy podatkowe, także poprzez bezpodstawne szacowanie tej wartości” (wyrok WSA w Warszawie z 21.03.2024 r., III SA/Wa 179/24) – dodaje Nogacki.

Staking kryptowalut w Europie. Jak wygląda opodatkowanie w innych krajach?

W Niemczech, zgodnie z przepisami ustawy o podatku dochodowym (Einkommensteuergesetz) dochody z kryptowalut są zwolnione z opodatkowania, jeśli inwestor utrzymuje je przez co najmniej 12 miesięcy. Dotyczy to również tokenów otrzymanych w ramach stakingu – pod warunkiem, że zostały nabyte z aktywów objętych tzw. okresem holdingowym. W 2024 r. Bundesministerium der Finanzen wydało wytyczne, które doprecyzowują, że w przypadku tzw. liquid stakingu, opodatkowaniu podlegają dopiero nagrody, które zostały odoblokowane i są dostępne dla inwestora. Oznacza to przesunięcie momentu powstania przychodu na czas faktycznego uzyskania kontroli nad tokenami.

Francuski system podatkowy traktuje przychody ze stakingu jako dochód z ruchomości (revenus mobiliers), podlegający ryczałtowej stawce 30 proc. Wartość przychodu określana jest według kursu danej kryptowaluty w dniu otrzymania nagrody. Francuski urząd skarbowy (Direction générale des Finances publiques) zobowiązuje podatników do uwzględniania tego typu przychodów w rocznej deklaracji, niezależnie od tego, czy doszło już do sprzedaży tokenów. We Włoszech przychody ze stakingu klasyfikowane są jako dochód kapitałowy i opodatkowane stawką 26 proc. Istotne jest to, że Agenzia delle Entrate w interpretacji nr 437/2022 wskazała jasno, jak należy wyceniać takie przychody – podstawą jest średni kurs giełdowy z ostatniego dnia miesiąca, w którym uzyskano nagrodę. Jest to podejście znacznie bardziej precyzyjne niż w Polsce, gdzie brak jest jakiegokolwiek metodologicznego wskazówek.

Portugalia w 2024 r. wprowadziła 28 proc. podatek od zysków krótkoterminowych, jednak nagrody stakingowe są nadal zwolnione z opodatkowania, jeśli inwestor utrzymuje aktywa przez ponad rok. Jest to element strategii przyciągania inwestorów w sektorze blockchain.

Regulacje w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii

W Stanach Zjednoczonych Internal Revenue Service (IRS) w Revenue Ruling 2023-14 jednoznacznie określił, że nagrody stakingowe stanowią przychód podlegający opodatkowaniu w momencie uzyskania „dominion and control” nad kryptowalutą. Wycena następuje według wartości rynkowych w dniu otrzymania, przy czym IRS dopuszcza stosowanie metod przeciętnego kursu dziennego. W toczącej się sprawie Jarrett v. United States (2024) podniesiono argumentację, że opodatkowanie w momencie otrzymania narusza zasadę realizacji przychodu, jednak dotychczasowe orzeczenia wspierają stanowisko administracji.

Z kolei w Wielkiej Brytanii HM Revenue & Customs (HMRC) w wytycznych z 2024 r. rozróżnia opodatkowanie w zależności od charakteru działalności. Dla inwestorów indywidualnych nagrody stakingowe podlegają podatkowi od zysków kapitałowych (Capital Gains Tax) w momencie sprzedaży, podczas gdy dla osób prowadzących działalność gospodarczą – podatłowi dochodowemu w chwili otrzymania.

Analiza systemów podatkowych państw członkowskich UE ujawnia znaczące rozbieżności w podejściu do stakingu, co ilustruje brak harmonizacji w tym obszarze, z czego zaniepokojony jest Robert Nogacki.

– Wprowadzenie dyrektywy DAC8 oraz Crypto-Asset Reporting Framework (CARF) przez OECD stworzyło nowe standardy raportowania transakcji kryptowalutowych. Od 2026 r. dostawcy usług związanych z kryptowalutami (CASPs) będą zobowiązani do automatycznej wymiany informacji z administracjami podatkowymi państw członkowskich. Mechanizm ten obejmuje również nagrody stakingowe, co znacząco utrudni unikanie opodatkowania. W kontekście polskich regulacji, implementacja DAC8 może wymusić zmianę interpretacji organów podatkowych. Obecny brak precyzyjnych przepisów dotyczących metod wyceny stwarza ryzyko podwójnego opodatkowania lub konfliktów z zasadami swobodnego przepływu kapitału w UE – podsumowuje ekspert.

Co powinien zrobić podatnik?

W obliczu braku jednoznacznej regulacji i sprzecznych interpretacji, najlepszym rozwiązaniem dla inwestorów kryptowalutowych jest:

– uzyskanie interpretacji indywidualnej – nawet jeśli jest niekorzystna, stanowi podstawę do ewentualnej batalii sądowej; wykorzystanie z usług doradcy podatkowego, specjalizującego się w rozliczaniu kryptowalut.

– W świetle tak istotnej rozbieżności interpretacyjnej i braku orzeczenia NSA, które ujednoliciłoby linię orzeczniczą, podatnicy znajdują się w stanie niepewności prawnej. W takiej sytuacji rozsądnym rozwiązaniem jest zabezpieczenie swojej pozycji poprzez uzyskanie interpretacji indywidualnej, nawet jeśli będzie niekorzystna – stanowi ona bowiem punkt wyjścia do skutecznej drogi sądowej. Warto też polecić doradztwo podatkowe i skorzystanie z pomocy kancelarii oferującej rozliczanie podatku od kryptowalut – wskazuje Robert Nogacki.

Źródło:

Dominika Florek

redaktor Bankier.pl

Redaktor Bankier.pl, Doktorantka na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu. Zajmuje się tematyką podatkową i konsumenta, śledzi także nowości w sektorze MSP. Monitoruje ofertę produktów bankowych dla firm, przygotowując rankingi kont dla przedsiębiorców. Tel.: +48 71 748 95 13

Komentarze (0)